

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

ПОПОВИЧ ОКСАНА МИХАЙЛІВНА

УДК 378:373.2.011.3-051(477)

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ КОНСТРУКТИВНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Автореферат

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Тернопіль – 2017

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Мукачівському державному університеті, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник : доктор педагогічних наук, професор
Ворожбіт-Горбатюк Вікторія Вікторівна,
Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди, професор кафедри
історії педагогіки та порівняльної педагогіки.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Зданевич Лариса Володимирівна,
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія
завідувач кафедри дошкільної педагогіки, психології та
фахових методик;

кандидат педагогічних наук, доцент
Борин Галина Василівна,
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»,
доцент кафедри теорії та методики дошкільної
і спеціальної освіти.

Захист дисертації відбудеться 27 квітня 2017 року о 12.30 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 58.053.03 у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка (зала засідань, вул. М. Кривоноса, 2, м. Тернопіль, 46027).

З дисертацією можна ознайомитися на офіційному сайті <http://www.tnpu.edu.ua> та в бібліотеці Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка за адресою: вул. М. Кривоноса, 2, м. Тернопіль, 46027.

Автореферат розіслано 27 березня 2017 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Г. М. Мешко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Стратегічним завданням сучасних вищих педагогічних навчальних закладів є підготовка фахівців, які здатні забезпечити розвиток особистісних ресурсів дітей, їхніх потреб, інтересів, нахилів і здібностей. В основі становлення окремої особистості лежить конструктивна діяльність, яка є базовою якістю особистості, її ядром, центральною характеристикою. В дошкільника яскраво виявляється природна здібність конструювати. На жаль, безліч шаблонів, зразків, готових орієнтирів, запропонованих дорослими дитині для відтворення, гальмують розвиток цієї здібності. Часто вміння конструктивної діяльності залишаються потенційними, ресурсними, тобто такими, що не актуалізуються і часто не виявляються. Водночас найбільш сприятливим періодом для розвитку цих умінь науковці вважають старший дошкільний вік, коли спонтанна і, часто репродуктивна, діяльність дітей поєднується зі швидко зростаючим інтелектом, абстрактним мисленням, логічністю.

Значущість проблеми організації конструктивної діяльності підкріплена нормативними документами, якими керуються сучасні дошкільні навчальні заклади. У Базовій програмі розвитку дошкільника «Я у Світі» вперше в освітньому просторі України конструктивну діяльність визначено як одну з пріоритетних ліній розвитку дитини. Це пояснюється низкою причин, зокрема: необхідністю привернути увагу педагогів до особистісного розвитку активної дитини, що було відсутнє у попередніх програмах; диференціацією близьких, проте відмінних, понять «творчість», «креативність», «конструктивність»; контролем та оцінкою рівня розвитку конструктивних навичок; потребою в організації педагогами і вихователями конструктивної діяльності.

Результати аналізу наукової літератури свідчать, що в сучасній науці накопичено значний масив досліджень, присвячених проблемі психолого-педагогічної підготовки вихователя (О. Абдулліна, О. Безпалько, Л. Кондрашова, К. Крутій, Н. Кузьміна, А. Линенко, Н. Лисенко, М. Олійник, О. Мороз, Д. Ніколенко, В. Сластьонін, О. Щербаков та ін.).

У контексті дослідження особливу увагу привертають дисертаційні роботи останніх років (В. Бенера, О. Кучерявий, Т. Танько та ін.), в яких з різних позицій досліджено проблему підготовки вихователя до продуктивної організації педагогічного процесу у дошкільному навчальному закладі.

Сучасні дослідження фахової підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів відображено в працях Л. Артемової, Г. Беленької, О. Богініч, А. Богуш, Г. Борин, Н. Гавриш, Л. Зданевич, Г. Кловак, Ю. Косенко, М. Машовець, Т. Поніманської, Т. Шкваріної та ін. Теоретико-методологічні аспекти проблеми організації конструктивної діяльності представлені в

дослідженнях Л. Арістової, Д. Богоявленської, О. Брежнєвої, Л. Буркова, В. Кузя, Н. Лейтеса, М. Лісіної, В. Лозової, М. Матюшкіна, В. Юркевича.

Вітчизняними і зарубіжними фахівцями (Ф. Баррон, А. Біне, Д. Гілфорд, А. Маслоу, О. Матюшкін, В. Моляко, К. Роджерс, Ч. Спірмен, Д. Томсон) вивчено різні аспекти проблеми здібностей особистості до конструктивної діяльності. Більшість з цих питань залишається дискусійними, що свідчить про складність та багатоаспектність досліджуваної проблеми.

Проведений аналіз наукових джерел засвідчив те, що на сьогодні, не зважаючи на інтенсивні пошуки вчених у напрямі створення цілісної теорії педагогічного конструювання, залишаються мало вивченими питання її змістового наповнення, структури, функцій, технологічних компонентів підготовки майбутніх вихователів до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку.

Потреба розробки цього питання зумовлена також низкою суперечностей між:

- потребою суспільства у формуванні компетентнісного фахівця дошкільної освіти і організації конструктивної діяльності та відсутністю змістового та технологічного забезпечення його підготовки до цього виду професійної діяльності;
- ситуативним застосуванням окремих елементів і засобів конструктивної діяльності в процесі навчання майбутніх вихователів та необхідністю розвитку в них предметно-діяльнісного мислення;
- необхідністю формування у майбутніх вихователів компетентностей здійснення конструктивної діяльності і слабкою реалізацією її потенційних можливостей для розвитку креативних здібностей студентів.

Потреба розробки цих питань обумовлює актуальність теми дослідження *«Підготовка майбутніх вихователів до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку»*.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дисертації є частиною комплексної програми науково-дослідної роботи кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи «Підвищення ефективності навчально-виховного процесу в середніх загальноосвітніх і вищих навчальних закладах» (державний реєстраційний номер 0111U008880) Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, кафедри педагогіки та методики дошкільної освіти Мукачівського державного університету (державний реєстраційний номер № 110U000150). Тему дослідження затверджено вченою радою Мукачівського державного університету (протокол № 2 від 25.11.2012 р.), узгоджено в Міжвідомчій раді з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол № 8 від 22.10.2013 р.).

Об'єкт дослідження – професійно-педагогічна підготовка майбутніх вихователів у вищих навчальних закладах.

Предмет дослідження – зміст, методи і форми підготовки майбутніх вихователів до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні педагогічних умов підготовки майбутніх вихователів до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку.

Відповідно до об'єкта, предмета і мети визначено такі **завдання дослідження**:

1. Дослідити ступінь вивченості наукової проблеми та з'ясувати значення конструктивної діяльності, її функції в загальному розвитку особистості.

2. Діагностувати стан готовності майбутніх вихователів до організації конструктивної діяльності та змодельовати процес їх підготовки до означеного виду діяльності на основі визначених педагогічних умов.

3. Конкретизувати критерії і показники визначення рівнів готовності майбутніх вихователів до конструктивної діяльності.

4. Експериментально перевірити педагогічні умови підготовки студентів майбутніх вихователів до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених у дослідженні завдань використано комплекс методів. *Теоретичні*: моделювання, аналіз, синтез, порівняння, систематизація теоретичних та дослідницьких даних для виявлення стану досліджуваної проблеми, визначення ключових понять дослідження, шляхів удосконалення; *емпіричні*: спостереження, самоспостереження, інтерв'ювання, бесіди, аналіз практики забезпечили можливість вивчення рівнів готовності майбутніх вихователів до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку; педагогічне діагностування засобів формування відповідних професійних компетенцій; констатувальний і формувальний етапи експерименту уможливили обґрунтування педагогічних умов підготовки майбутніх вихователів до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку, залучення майбутніх вихователів до творчої реалізації ними цієї функції; *методи математичної статистики*: обробка та інтерпретація одержаних даних, встановлення кількісних і якісних залежностей між досліджуваними процесами.

Експериментальна база дослідження. Дослідження здійснювалось на базі Мукачівського державного університету, Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди. На різних етапах дослідницько-експериментальною роботою було охоплено 256 студентів.

Наукова новизна і теоретичне значення здобутих результатів дослідження полягає в тому, що вперше:

- обґрунтовано педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку, а саме: формування в них мотиваційних

установок на організацію конструктивної діяльності як засобу інтелектуального розвитку дитини-дошкільника; реалізація мисленнєво-діяльнісного підходу до організації навчально-пізнавальної діяльності з формування компетентностей здійснення конструктивної діяльності; забезпечення розвитку вмінь проектувати та організовувати конструктивно-освітнє середовище як засіб формування конструктивної діяльності дошкільника;

- змодельовано процес реалізації педагогічних умов підготовки майбутніх вихователів до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку як синтез цільового, інформаційного та процесуального компонентів, специфічних принципів, форм, змісту і методів підготовки; критеріїв (ціннісно-цільовий, когнітивний, рефлексійно-коригувальний) визначення рівнів готовності до досліджуваного виду діяльності;

У дослідженні уточнено структуру конструктивної діяльності як єдність мотиваційного, операційно-діяльнісного і результативного компонентів, функції (пізнавальна, продуктивна); форми (конструювання за зразком, моделлю, конкретними умовами, каркасне, за простими кресленнями і наочними схемами, задумом, конкретною темою, «вільне» конструювання); етапи конструктивної діяльності (розробка дерева цілей, розробка програм з реалізації поставлених завдань, тактичних і генеральних цілей, відповідно до моделі і дерева цілей);

Конкретизовано критерії (ціннісно-цільовий, когнітивний, рефлексійно-коригувальний), показники та рівні готовності майбутніх вихователів до організації конструктивної діяльності.

Набули подальшого розвитку зміст, методи і форми підготовки майбутніх вихователів до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що розроблено й апробовано робочу навчальну програму спецсемінару «Організація конструктивної діяльності як умова формування першооснов пізнавальної самостійності у дітей старшого дошкільного віку». Матеріали дослідження використано під час вивчення курсів «Загальна педагогіка», «Основи наукових досліджень» у вищих педагогічних навчальних закладах I-IV рівнів акредитації, на курсах підвищення кваліфікації педагогічних працівників, науково-методичних семінарах. Основні положення та висновки дослідження доцільно використовувати під час розробки методичних матеріалів для самостійної, індивідуальної науково-дослідної роботи студентів, під час написання навчальних посібників з теорії та історії педагогіки, дошкільної педагогіки, робочих програм спецкурсів і спецсемінарів, під час керівництва курсовими й магістерськими роботами.

Матеріали і висновки дослідження *впроваджено* в навчальний процес Мукачівського державного університету (довідка № 2738 від 25.11.2015 р.), Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (довідка №01/10-997 від 19.11.2015 р.), Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка (довідка №3227 від 19.11.2015 р.).

Апробація результатів дисертації. Основні результати й висновки виконаної роботи доповідалися на *міжнародних*: («Етнопедagogіка: діалог культур», Хмельницький, Івано-Франківськ, 2012, «Проблемы и перспективы образования в XXI веке», Ставрополь, 2013, «Актуальні проблеми наукового й освітнього простору в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів», Мукачево, 2015, «Ключові питання наукових досліджень у сфері педагогіки та психології у XXI ст.», Львів 2016); *всеукраїнських*: («Підготовка педагога до роботи в умовах модернізації дошкільної освіти в Україні», Мукачево, 2010; «Методологія сучасних наукових досліджень», Харків, 2012; «Дошкільна і початкова освіта: досягнення, проблеми, перспективи», Мукачево, 2012; «Інноваційний потенціал української науки – XXI сторіччя», Запоріжжя, 26 лютого – 6 березня, 13-18 травня 2013, «Наука України. Перспективи та потенціал», Одеса, 2013; «Інноваційний розвиток у вищій школі та сучасні освітні технології», Мукачево, 2013; «Проблемы, тенденции и перспективы развития мировой науки», Донецьк, 2013; «Наука України. Перспективи та потенціал», Київ, 2013, «Інноваційні технології у професійній підготовці педагогічних кадрів до роботи в умовах сільської школи», Глухів, 2013, «Актуальні аспекти та перспективи сучасної освіти та науки», Мукачево, 2014, «Модернізація змісту дошкільної освіти в контексті сучасних вимірів», Хмельницький, 2014, «Актуальні проблеми навчання і виховання в контексті сучасної освітньої парадигми», Мукачево 2015); *регіональних* конференціях: («Августин Волошин і розвиток педагогічної думки на Закарпатті в першій половині XX століття», Ужгород, 2014); обговорювалися на засіданнях кафедри теорії та методики дошкільної освіти Мукачівського державного університету (2011 – 2015 рр.).

Особистий внесок здобувача. У спільній праці [23] дисертантці належить обґрунтування компонентів готовності майбутніх вихователів до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку.

Публікації. Основні положення дослідження викладено в 27 публікаціях, з них 25 – одноосібні, серед яких 10 статей у наукових фахових виданнях України, 1 стаття опублікована у закордонному науковому періодичному виданні, 1 стаття в колективному збірнику наукових праць, 3 статті в інших виданнях, 12 матеріалів доповідей і тез виступів на конференціях.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (275 найменувань, зокрема 5 іноземною мовою), 3 додатків на 19 сторінках. Повний обсяг дисертації – 219 сторінок, із них 168 – основного тексту. Робота містить 9 таблиць та 6 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність і доцільність досліджуваної проблеми, визначено об'єкт, предмет, мету, завдання дослідження, розкрито наукову новизну й практичне значення отриманих

результатів, відображено інформацію про апробацію й упровадження в сучасну освітню практику результатів дослідження.

У першому розділі **«Теоретичні аспекти підготовки майбутніх вихователів організації до конструктивної діяльності дітей дошкільного віку»** здійснено аналіз науково-педагогічних праць, у яких висвітлено сутність конструктивної діяльності (КД) у сучасній психолого-педагогічній літературі, конкретизовано структуру готовності майбутніх вихователів до організації КД дітей дошкільного віку, обґрунтовано педагогічні умови їх підготовки до означеного виду діяльності та модель їх реалізації.

Серед основних дефініцій дослідження охарактеризовано такі: конструювання, конструювання у дошкільному віці, КД, проектно-конструкторська діяльність, організація КД, графічне моделювання в конструюванні, види та форми КД.

У педагогічній науці конструювання визначається як засіб інтелектуального розвитку дитини, тоді як на практиці цей вид діяльності частіше використовується для розв'язання практичних завдань та організації естетичного виховання дітей.

КД як особливий вид діяльності відіграє важливу роль у розвитку дітей дошкільного віку, про що свідчать дослідження О. Леонтєва, Л. Парамонової, М. Поддякова та ін.

Сучасний стан дослідження КД можна охарактеризувати як процес зближення двох підходів: процесуального (дослідження фаз, станів, стадій і результатів перетворення предмета КД) та особистісного (дослідження суб'єкта КД – потреб, мотивів, знань, умінь, навичок, властивостей, самосвідомості, емоцій, почуттів) (Д. Богоявленська, Л. Виготський, В. Давидов, Д. Ельконін, О. Матюшкін, В. Мерлін, В. Моляко).

Зарубіжні науковці тлумачать КД через категорію конструктивного праксису – здібності людини виконувати доцільні дії за наказом (Дж. Кулс, О. Твіде). Р. Веріскен відносить до конструювання новоутворення, які формують особистість на основі перетворення зорового предметного поля.

Конструювання у дошкільному віці – це виконання різноманітних дій з будівельного матеріалу, виготовлення виробів і іграшок з паперу, картону, дерева та інших матеріалів. За своїм характером воно подібне до образотворчої діяльності й гри. Перші конструкції діти роблять під час предметної діяльності в результаті практичних дій з різними об'єктами: кубиками, кружальцями, пірамідками.

У низці досліджень з проблеми організації КД дітей дошкільного віку визначено різні її форми, а саме: конструювання за зразком (Ф. Фребель); за моделлю (А. Лурія); за конкретними умовами (А. Давидчук); за простими кресленнями і наочними схемами (С. Лоренсо, В. Холмовська); за задумом, за конкретною темою (З. Ліштван); каркасне (М. Поддяков), а також «вільне» конструювання (С. Козлова, Т. Куликова). Як вважають учені, раціональне планування

занять за формами та видами конструювання, організованої роботи з різними матеріалами (дерево, папір, природний, будівельний, підручний матеріали), а також керівництво самостійною конструктивною діяльністю дітей сприяє формуванню в них якостей, які в сукупності характеризують пізнавальну самостійність, розвиває у дітей креативне мислення, допомагає формувати практичні вміння та навички, особливе ставлення до навколишнього світу. Окрім цього, КД є засобом розумового, морального, естетичного та інших напрямів змісту виховання дітей (М.Монтессорі).

У дослідженні КД дитини дошкільного віку розглядаємо як комплекс цілеспрямованих дій (зумовлених навчальною інструкцією, особистісними потребами тощо), спрямованих на поєднання окремих елементів незалежно від структури і походження частин у цілісні об'єкти, які задовольняють пізнавальні і практичні потреби. Об'єкти, отримані в результаті КД, можуть використовуватися з навчально-пізнавальною метою у грі для задоволення різних потреб. Це самостійний вид діяльності дитини, що має елемент творчості, почасти виконує завдання початкової профорієнтації.

Ураховуючи результати досліджень психолого-педагогічної науки (А. Венгер, Л. Виготський, Н. Гавриш, Т. Жаровцева) зроблено висновок про те, що формування конструктивної діяльності як психолого-педагогічного феномена створює сприятливі умови для розвитку перцептивних дій і інтелектуального моделювання властивостей і відносин предметного довкілля з опорою на спеціальні засоби пізнання – еталони (узагальнені образи змодельованих об'єктів), що існують в попередньому досвіді людини.

На підставі аналізу психолого-педагогічних досліджень А. Давидчук, Г.Костюка, Л. Парамонової, М. Поддякова із урахуванням особливостей розвитку дітей старшого дошкільного віку визначено компоненти КД (емоційно-мотиваційний, когнітивно-змістовий, діяльнісно-перетворювальний).

У дослідженні КД розглянуто як компонент професійної підготовки і процесу формування компетентності майбутнього вихователя. Готовність до організації КД визначено як взаємозв'язок фахових компетенцій: самостійно аналізувати зразки просторових рішень; знаходити окремі конструктивні рішення і планувати етапи конструювання, прогнозувати результат, виявляти залежність конструктивних властивостей деталей від їх форм; оцінювати надійність, міцність, зовнішню привабливість, оригінальність конструкцій; досліджувати способи поєднання окремих частин та пристосовування їх для потреб гри; порівнювати, розмірковувати, спільно шукати найкращі варіанти конструкцій; обмінюватись ігровими задумами та обговорювати їх; визначати послідовність конструювання. В узагальненій формі вони відображають взаємодію мотиваційно-орієнтаційного, змістово-операційного, оцінювально-рефлексійного компонентів готовності.

Теоретичний аналіз психолого-педагогічної літератури та емпіричного досвіду забезпечив можливість розробити модель реалізації педагогічних умов формування готовності майбутніх вихователів до організації КД дітей дошкільного віку (рис.1). Авторська модель має форму структурно-логічної схеми, в якій представлено окремі її складники: мету, завдання, принципи, зміст, форми, методи та засоби підготовки, компоненти готовності майбутніх вихователів до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку, критерії, рівні та результат. Модель спрямована на реалізацію педагогічних умов, які визначено на основі врахування специфіки діяльності вихователя дошкільного навчального закладу, структури КД, результатів наукових досліджень та емпіричного досвіду підготовки. Обґрунтування педагогічних умов також зумовлено необхідністю формування у студентів основних компонентів готовності. До цих умов належать такі: формування у студентів мотиваційних установок на організацію конструктивної діяльності як засобу інтелектуального розвитку дитини-дошкільника; реалізація мисленнєво-діяльнісного підходу до організації навчально-пізнавальної діяльності з формування компетентностей здійснення конструктивної діяльності; забезпечення розвитку вмінь проектувати та організовувати конструктивно-освітнє середовище як засіб формування конструктивної діяльності дошкільника.

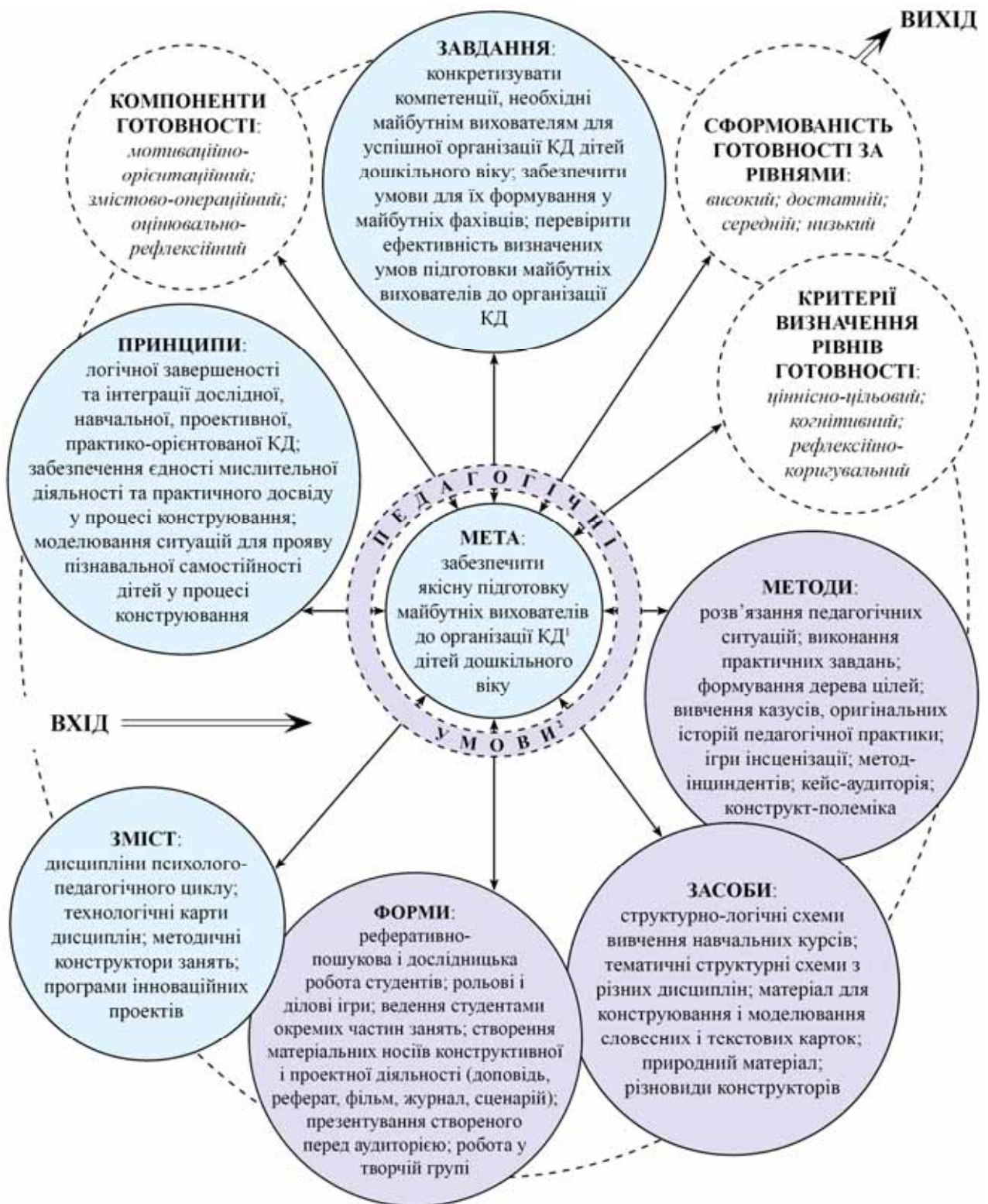
Результатом реалізації моделі є готовність майбутнього вихователя до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку.

У другому розділі **«Експериментальна перевірка педагогічних умов підготовки майбутніх вихователів до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку»** розкрито зміст та результати діагностико-формуального етапу дослідження.

Метою констатувального етапу експерименту була діагностика розуміння майбутніми вихователями ключових дефініцій та визначення рівнів готовності майбутніх вихователів, зокрема конструктивних умінь. Для досягнення поставленої мети використовувалися методи спостереження, бесіди, анкетування та інтерв'ювання за спеціально складеним опитувальником, аналіз результатів виконання завдань.

Експериментальне дослідження здійснювалося на двох потоках студентів, що навчалися на 1 і 5 курсах: на першому потоці (2012-2013 рр.) було 127 студентів, на другому потоці (2013-2014 рр.) – 129 студентів.

Зміст констатувального етапу дослідження спрямований на встановлення наявного рівня готовності студентів до організації КД дітей дошкільного віку. Він передбачав такі напрями роботи: аналіз існуючого у вищому навчальному закладі досвіду організації навчально-виховного процесу; діагностика (самодіагностика) підготовленості студентів до КД; проведення й аналіз аудиторних занять та педагогічної практики з позиції реалізації дидактичних можливостей КД; спостереження за роботою молодих фахівців під час педагогічних практик.

1 КД — конструктивна діяльність

2 Педагогічні умови: формування в студентів мотиваційних установок на організацію конструктивної діяльності як засобу інтелектуального розвитку дитини-дошкільника; реалізація мисленнєво-діяльнісного підходу до організації навчально-пізнавальної діяльності з формування компетентностей здійснення конструктивної діяльності; забезпечення розвитку вмінь проектувати та організовувати конструктивно-освітнє середовище як засіб формування конструктивної діяльності дошкільника

Рис. 1. Модель реалізації педагогічних умов підготовки майбутніх вихователів до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку

За даними констатувального етапу експерименту було виявлено 55,4 % студентів з показниками умінь організації конструктивної діяльності, які відповідали середньому і високому рівням їх сформованості; 44,6 % студентів – майбутніх вихователів – з показниками вмінь організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку, які відповідали достатньому і низькому рівням сформованості конструктивних умінь. 78,2 % опитаних студентів визнали, що не володіють повною мірою конструктивністю як особистісною рисою. 15,4 % респондентів були впевненими, що відсутність цієї риси не заважатиме їхній професійній діяльності, 29,7 % майбутніх фахівців висловили бажання працювати над формуванням цієї якості.

За результатами констатувального експерименту встановлено чотири рівні готовності майбутніх вихователів до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку: високий (13,4%), середній (48,2%), достатній (26,7 %), низький(11,7 %).

Серед причин недостатньої підготовленості студентів до КД визначено такі: шаблонність мислення, низький рівень сформованості мотиваційної сфери, вмінь самостійної роботи, слабка орієнтація нормативних знань на інтелектуалізацію педагогічної діяльності, в тому числі і конструктивної.

У формуальному експерименті у контрольних та експериментальних групах брали участь студенти з приблизно однаковим рівнем підготовки. Однак педагогічно організовані впливи на учасників контрольних і експериментальних груп були різними. Респонденти контрольних груп перебували в умовах традиційного навчально-виховного процесу, де домінували пояснювально-ілюстративні методи навчання. Учасники експериментальних груп працювали за розробленими інтегрованими курсами. Вони могли здійснювати педагогічне прогнозування, проектування, виявляти конструктивні вміння у спеціально створених педагогічних ситуаціях.

Формувальний етап дослідження передбачав реалізацію цільового, інформаційного та процесуального компонентів професійної підготовки. Реалізація цільового компонента спрямовувалася на засвоєння професійних знань та вмінь, формування цілісного уявлення про майбутню професійну діяльність, у якій КД є основою інтелектуального розвитку дитини. У межах інформаційного компонента здійснювалося формування його складника – знань та вмінь студентів самостійно відбирати і опрацьовувати навчальну інформацію. Реалізація під час формуальному експерименту процесуального компонента професійної підготовки передбачала розвиток комплексного вміння вибудовувати стратегію і визначати тактику розв'язування задачі, в якій цілісно і повно представлені такі елементи: аналіз, діагностичне цілепокладання; прогнозування; опис дидактичного процесу у формі поетапної послідовності дій вихователя і дітей; система контролю і самоконтролю, оцінки та самооцінки, корекції та самокорекції. Для створення модульної програми та експериментальних конструктивних педагогічних завдань,

спрямованих на розвиток професійної компетентності майбутніх вихователів, запропоновано тренінг «Педагогічне проектування».

Для реалізації *першої педагогічної умови* протягом усієї експериментальної роботи особлива увага приділялася формуванню ціннісного ставлення до цілей, змісту та результатів КД, усвідомлення її цінності для вдосконалення педагогічної роботи, формування здатності до професійної творчості. Науково-методичний семінар з теми «Організація конструктивної діяльності як умова розвитку дітей старшого дошкільного віку» передбачав обговорення даних спостережень, проведення майстер-класу, надання порад організаційного і методичного характеру, підготовку і презентацію проектів.

Реалізація *другої умови* здійснювалася під час тренінгових занять, моделювання, самостійної пізнавальної роботи студентів. Елементи тренінгу (рольові ігри, метод інсценізації, аналіз конкретної ситуації, метод інцидентів) застосовувалися в діяльності творчих груп, до складу яких входили викладачі, студенти, вихователі дошкільних навчальних закладів. Широко використовувалися вправи («Знайомство», «Кошик для сміття», «Телефон довіри» тощо); («Сонечко», «Параграф», «Гора», «Гриби», «Інтерв'ю», «Очікування-побоювання», «Сильні якості»); завдання («Штурм», «Кордон», «Анонімка», «Тому що...», «Чарівне слово», «Жести», «Реаніматор», «Стиль спілкування», «Я – повідомлення», «Зрозумій іншого», «Педагогічний портрет», «Список претензій»); самопрезентації досвіду («Тематичне асоціювання», «Сім кроків до вирішення проблеми», «Прес-конференція», «Роби як я», «Ураган для тих, хто ...», «Рішуча відмова»).

Під час вивчення дисциплін психолого-педагогічного циклу розроблялися технологічні карти навчальних дисциплін для підготовки майбутніх вихователів до організації КД дітей, які охоплювали: цільові установки дисципліни (дидактичні цілі сформульовані у діагностичній формі); зміст навчального матеріалу представлений як в модульній (кількість змістових модулів), так і в структурній формі (матриці зв'язків, блоки навчальної інформації, структурно-логічні схеми, плани проведення конкретних навчальних занять); схеми управління пізнавальною діяльністю студентів; форми, методи і засоби навчання, що забезпечували реалізацію визначених цілей; особливості використання на різних етапах навчання елементів дидактичного комплексу інформаційного забезпечення навчальної дисципліни; сукупність педагогічних завдань і комунікативних ситуацій, передбачених викладачем; система оцінки, контролю і корекції навчального процесу (методи, види і форми контролю, педагогічні тести або тестові завдання).

На розвиток конструктивної діяльності спрямована і методика формування багатостороннього сприймання, яка реалізувалася в дидактичній грі «Чарівна квітка». Студенти уявляли, що можна почути в слові, яке запропонував експериментатор, уявити його колір та на дотик відчувати певні предмети. Методика стимулювання та розвитку конструктивного мислення,

яка реалізувалася в дидактичній грі «Відгадай слово за малюнком», сприяла формуванню уяви студентів, вміння моделювати образи, створювати елементи нечітко зображених предметів та за мінімальною інформацією робити висновки.

Третя умова забезпечувала можливість організувати конструктивне навчання («кейс-аудиторія» і «конструкт-полеміка»), яке передувало проходженню педагогічних практик, і була спрямована на розвиток умінь проектувати та організувати конструктивно-освітнє середовище. Під час експериментального навчання студенти брали участь у реалізації програм інноваційних проєктів: «Модель дошкільного навчального закладу життєвої компетентності», «Становлення та розвиток конструктивного виховного простору», «Виховна система факультету», «Виховання культури конструктивної діяльності», «КД вихователя у сфері прав і свобод дитини», «Здоров'я через освіту», «Творча обдарованість», «Портфоліо в дошкільному навчальному закладі», «Кроки до інформаційного суспільства», «Розвиток соціального партнерства у дошкільному навчальному закладі», «Імідж вихователя – організатора конструктивного освітнього простору» та ін.

Кожне з таких занять мало чітко розроблений комплекс завдань: складання методичних конструкторів занять з розвитку мовлення, формування досвіду КД (ліплення, аплікація, робота з природним матеріалом, конструювання з геометричних фігур тощо), спрямованих на всебічний аналіз студентами педагогічного процесу; можливість практичного підкріплення теоретичних знань, діагностування, прогнозування та проектування; надання можливості самостійного конструювання студентами власного варіанту навчально-пізнавальної діяльності дітей дошкільного віку. Приклади завдань: «Скласти методичний конструктор заняття з розвитку мовлення дітей старшої групи на тему «Пори року»; скласти методичний конструктор домінантного заняття з формування уяви на тему «Пісчана казка».

На завершальному етапі формувального експерименту здійснено діагностику його результатів на основі уточнених критеріїв. В основу їх визначення покладено результати аналізу наукової літератури, емпіричного досвіду підготовки студентів, структуру КД, покомпонентний склад готовності як результату процесу підготовки, особливості навчально-пізнавальної діяльності студентів. Серед узагальнених критеріїв виокремлено такі:

а) ціннісно-цільовий, що надав можливість діагностувати ступінь розуміння й оцінки респондентами цілей і завдань КД, усвідомлення ними дієвості педагогічних знань, наявність психологічної установки на професійно-педагогічне удосконалення;

б) когнітивний, що спрямований на діагностику сформованості знань та умінь моделювати КД на рівні різних занять в дошкільному навчальному закладі від діагностико-прогностичних завдань, обґрунтування змісту освіти, оптимального вибору методів, форм і засобів їх організації до формування суб'єктності у розв'язанні різних педагогічних завдань;

в) рефлексійно-коригувальний, що забезпечив можливість визначати рівні сформованості вмінь аналізу й самоаналізу КД для коригування її результатів та постановки наступних цілей діяльності.

Узагальнена діагностична інформація про рівні сформованості готовності студентів до організації КД відображена в табл.1

Таблиця 1

Порівняльний аналіз рівнів готовності майбутніх вихователів до організації КД дітей дошкільного віку

Групи		Рівні сформованості готовності							
		Високий		Достатній		Середній		Низький	
		Осіб	%	Осіб	%	Осіб	%	Осіб	%
ЕГ (127)	До експерименту	14	17,8	23	29,1	37	46,8	53	6,3
	Після експерименту	31	39,2	38	41,2	13	16,5	45	3,1
	Приріст		+21,4		+12,1		+30,3		-3,2
КГ (129)	До експерименту	15	18,4	25	30,3	34	43,4	55	7,9
	Після експерименту	16	19,7	26	31,6	34	43,4	53	5,3
	Приріст		+1,3		+1,3		0		-2,6

Дані таблиці свідчать, що в експериментальних групах зросла кількість студентів із високим рівнем готовності до організації КД - 39,2% (було 17,8%); студентів контрольних груп з високим рівнем стало 19,7% (18,4%). Збільшилась кількість студентів експериментальних груп з достатнім рівнем із 29,1% до 41,2%. У контрольних групах ці показники є незначущими. Позитивним фактом експериментального навчання стало те, що в експериментальних групах суттєво зменшилась кількість студентів з низьким рівнем із 6,3% до 3,1%. Це свідчить про статистичну значущість одержаних результатів та ефективність педагогічних умов підготовки майбутніх вихователів до організації КД дітей дошкільного віку.

Узагальнення результатів наукового пошуку, аналіз джерельної бази дають підстави зробити такі **висновки**.

1. Розвиток сучасної дитини як особистості передбачає максимальну реалізацію нею власної активності, самостійності, ініціативи, прагнення обирати на свій розсуд шляхи й засоби досягнення цілей, намірів, реалізувати власні потреби та інтереси. Однак вивчення педагогічних фактів свідчить про те, що жорстка обумовленість розвитку дошкільника виховними і навчальними впливами призвела до того, що формування КД розуміється дещо спрощено. Поширеним фактом у практиці дошкілля є «формування конструктивних навичок». Це формує виконавця розпоряджень дорослого, зумовлює становлення одноманітних форм свідомості та поведінки дошкільника. Щоб спонукати дитину до конструктивної діяльності, варто з довірою

поставитися до її природної схильності діяти на власний розсуд, самостійно синтезувати життєві враження, покладатися на власний досвід. Саме включеність індивідуального досвіду дошкільника у процес пізнання робить його власне розвивальним, сприятливим для розкриття внутрішніх потенцій.

2. Конструктивну діяльність як взаємодію емоційно-мотиваційного, когнітивно-змістового і діяльнісно-перетворювального компонентів розглянуто як невід'ємний компонент професійної підготовки і професійної компетентності вихователя, оскільки саме вона спрямована на побудову такої моделі навчально-пізнавальної діяльності, в основі якої лежать ідеї системного, цілісного підходів до організації педагогічного процесу як процесу розв'язування системи різноманітних педагогічних задач. Саме робота над задачами, що вимагають теоретико-методологічного аналізу, діагностування, цілепокладання, прогнозування, проектування, рефлексії, формує у майбутнього вихователя конструктивні вміння.

У результаті проведеного дослідження встановлено, що у КД інтегрально взаємодіють пізнавальна та продуктивна функції, які забезпечують процес від засвоєння знань до їх самостійного застосування на практиці.

3. Готовність майбутніх вихователів до організації КД дітей дошкільного віку визначено як взаємодію мотиваційно-орієнтаційного, змістово-операційного, оцінювально-рефлексійного компонентів. Ці компоненти утворюють структуру підготовки майбутніх вихователів до організації КД дітей дошкільного віку. За результатами констатувального етапу експерименту діагностовано чотири рівні готовності майбутніх вихователів до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку: високий (13,4%), середній (26,7%), достатній (48,2%), низький (11,7%).

Аналіз результатів констатувального етапу дослідження дав змогу зробити висновок про те, що традиційна система професійно-педагогічної підготовки студентів слабо зорієнтована на формування їх готовності до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку.

4. Теоретично обґрунтовано доцільність використання таких критеріїв та їх показників: ціннісно-цільовий, що передбачає усвідомлення респондентами цілей і завдань педагогічної діяльності, значущості педагогічних знань, наявність психологічної установки на професійно-педагогічне удосконалення у напрямі формування конструктивних навичок, досвіду організації КД дітей дошкільного віку; когнітивний, що передбачає володіння конструктивними вміннями: будувати і приводити в рух логічно завершену педагогічну систему (комплексне планування навчально-виховних завдань, обґрунтований відбір змісту навчального процесу, оптимальний вибір методів, форм і засобів його організації); переводити зміст об'єктивного процесу навчання в конкретні педагогічні задачі; рефлексійно-коригувальний, що вимагає від респондентів високого рівня педагогічної рефлексії, і, зокрема, сформованості вмінь самоаналізу КД для фіксації її

результатів з подальшою їх переоцінкою.

5. Змодельовано процес реалізації педагогічних умов підготовки майбутніх вихователів до організації КД дітей дошкільного віку як синтез цільового, інформаційного та процесуального компонентів. Модель відображає взаємозв'язок основних компонентів: специфічні принципи, зміст (дисципліни психолого-педагогічного циклу, спецсемінари, технологічні карти, методичні конструктори занять, програми інноваційних проектів), методи (розв'язання педагогічних ситуацій, формування дерева цілей, вивчення казусів, оригінальних історій педагогічної практики, ігри-інсценізації, метод інцидентів, кейс-аудиторія, конструкт-полеміка), форми і засоби підготовки (мікрвикладання, створення матеріальних носіїв конструктивної і проектної діяльності, презентації, матеріали для конструювання і моделювання словесних і текстових карток, різновиди конструкторів), а також критерії (ціннісно-цільовий, когнітивний, рефлексійно-коригувальний) і показники для визначення рівнів готовності майбутніх вихователів до організації КД дітей дошкільного віку. Системотвірним компонентом моделі є комплекс педагогічних умов, які реалізуються за допомогою вище названих компонентів.

6. Обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів організації до КД дітей дошкільного віку: формування у студентів мотиваційних установок на організацію КД як засобу інтелектуального розвитку дитини-дошкільника; реалізація мисленнєво-діяльнісного підходу до організації навчально-пізнавальної діяльності з формування компетентностей здійснення конструктивної діяльності; забезпечення розвитку вмінь проектувати та організовувати конструктивно-освітнє середовище як засіб формування КД дошкільника. Процес реалізації педагогічних умов спрямований на формування мотиваційно-потребнісного ставлення студентів до конструювання під час вирішення різних педагогічних ситуацій, знань про теоретичні основи конструювання, його функції, розвиток конструктивних умінь; діагностику та оцінювання здатності студентів до організації конструктивної діяльності.

Експериментально доведено теоретичне положення про те, що розроблені в дисертації педагогічні умови сприяють формуванню готовності студентів до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку.

8. Результати формувального етапу експерименту свідчать про зростання загального рівня готовності студентів до організації КД в цілому і за кожним компонентом, зокрема 39,2 % студентів експериментальних груп досягли високого рівня готовності до КД у порівнянні з 19,7 % студентів контрольних груп. Значно зменшилася кількість студентів експериментальних груп із низьким рівнем готовності: після проведення формувального експерименту на низькому рівні залишилися 3,1% студентів експериментальних груп у порівнянні з 6,3 % – до його проведення. Достовірність відмінностей результатів контрольних і експериментальних груп перевірено за допомогою критерію Пірсона (χ^2).

Проведене дослідження не вичерпує усіх аспектів зазначеної проблеми. Подальшого наукового аналізу потребують питання компаративного аналізу проблеми організації конструктивного освітнього середовища вищих навчальних закладів, здійснення проектної навчально-пізнавальної діяльності студентів на засадах компетентнісного підходу.

Список опублікованих праць за темою дисертації

Наукові праці, в яких опубліковано основні результати дисертації

1. Попович О. М. Готовність педагога до організації конструктивної діяльності дітей / О. М. Попович // Вісник Прикарпатського університету. Серія : Педагогіка. – Івано-Франківськ, 2013. – Вип. 50. – С. 71–76.
2. Попович О. М. Зміст професійної підготовки педагогів до організації конструктивної діяльності дітей у навчальному процесі / О. М. Попович // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Серія: Педагогіка і психологія. – Ялта, 2013. – Вип. 41. – Ч. 3. – С. 505–510.
3. Попович О. М. Конструктивний компонент в структурі підготовки майбутніх педагогів / О. М. Попович // Гуманізація навчально-виховного процесу : зб. наук. пр. – Слов'янськ, 2013. – Спецвип. 12. – С. 223–231.
4. Попович О. М. Основні категорії дослідження процесу підготовки майбутніх педагогів до організації конструктивної діяльності дітей / О. М. Попович // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2013. – № 6 (32). – С. 216–222.
5. Попович О. М. До питання особливостей конструктивної діяльності дітей дошкільного віку / О. М. Попович // Наук. вісн. Ужгород. нац. ун-ту. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. – Ужгород, 2014. – № 32. – С. 156–158.
6. Попович О. М. Психологічний базис підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до організації конструктивної діяльності дітей / О. М. Попович // Гірська школа Українських Карпат : наук. фахове вид. з пед. наук. – Івано-Франківськ, 2014. – № 11. – С. 113–116.
7. Попович О. М. Самомотивація как основа подготовки будущих педагогов к организации конструктивной деятельности дошкольников / О. М. Попович // Europäische Fachhochschule : European Applied Sciences. – Germany, 2014. – № 3. – С. 67–68.
8. Попович О. М. Результати педагогічного експерименту щодо підготовки майбутніх вихователів до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку / О. М. Попович // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи : наук. зб. – Умань, 2015. – Вип. 53. – С. 49–54.
9. Попович О. М. Модель підготовки майбутніх вихователів до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку / О. М. Попович // Наук. вісн. Мукачів. держ. ун-ту. Серія: Педагогіка та психологія. – 2016. – Вип. 1 (3). – С. 64–69.

Опубліковані праці апробаційного характеру

10. Попович О. М. Художньо-естетичний чинник конструктивної діяльності молодших підлітків як педагогічна проблема / О. М. Попович // Матеріали ІХ наук.-практ. конф. молодих учених «Методологія сучасних наукових досліджень», Харків, 25–26 жовт. 2012 р. – Харків, 2012. – С. 53–54.
11. Попович О. М. Художньо-описове малювання як засіб розвитку конструктивної діяльності дітей дошкільного віку (історичний аспект) / О. М. Попович // Тези доп. Всеукр. наук.-практ. конф. «Дошкільна і початкова освіта: досягнення, проблеми, перспективи», Мукачево, 22–23 листоп. 2012 р. – Мукачево, 2012. – С. 136–139.
12. Попович О. М. Сутність конструктивної діяльності для розумового розвитку дитини / О. М. Попович // Перспективні напрямки української науки : зб. ст. учасн. ХХІ Всеукр. наук.-практ. конф. «Інноваційний потенціал української науки – ХХІ сторіччя», Запоріжжя, 26 лют. – 6 берез. 2013 р. – Запоріжжя, 2013. – Т. 1 : Науки гуманітарного циклу. – С. 85–86.
13. Попович О. М. Сутність конструктивної діяльності / О. М. Попович // «Наука України. Перспективи та потенціал» : зб. матеріалів VII Всеукр. наук.-практ. заочної конф., Одеса, 30–31 трав. 2013 р. – Одеса, 2013. – С. 126–130.
14. Попович О. М. Актуалізація проблеми підготовки студентів вищих педагогічних навчальних закладів до організації конструктивної діяльності у навчальному процесі / О. М. Попович // «Наука України. Перспективи та потенціал» : зб. матеріалів VIII Всеукр. наук.-практ. заочної конф., Київ, 29–30 верес. 2013 р. – К., 2013. – С.53–55.
15. Попович О. М. До питання підготовки майбутніх педагогів до організації конструктивної діяльності дітей / О. М. Попович // «Проблемы, тенденции и перспективы развития мировой науки» : материалы V Междунар. науч.-практ. конф., Донецк, 15–17 июля 2013 г. – Донецк, 2013. – № 13. – С. 36–39.
16. Попович О. М. Конструктивна діяльність в системі педагогічної підготовки фахівців / О. М. Попович // «Проблемы и перспективы образования в XXI веке» : сб. материалов III Междунар. науч.-практ. конф. – Ставрополь, 2013. – С. 48–51.
17. Попович О. М. Підготовка майбутніх педагогів до цілеспрямованого розвитку мислення дитини у конструктивній діяльності / О. М. Попович // Перспективні напрямки світової науки : зб. ст. учасн. I Міжнар. (ХХІ Всеукр.) наук.-практ. конф. «Інноваційний потенціал світової науки – ХХІ сторіччя», Запоріжжя, 13–18 трав. 2013 р. – Запоріжжя, 2013. – Т. 1: Науки гуманітарного циклу. – С. 42–43.
18. Попович О. М. Питання підготовки вихователів до організації середовища конструктивної діяльності дошкільників у спадщині Августина Волошина / О. М. Попович // Обл.

наук.-метод. конф. «Августин Волошин і розвиток педагогічної думки на Закарпатті в першій половині ХХ століття», Ужгород, 13 берез. 2014 р. – Ужгород, 2014. – С. 55–56.

19. Попович О. М. Формування основ конструктивності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів / О. М. Попович // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» – Додаток 4 до Вип. 31: Тематичний випуск «Проблеми емпіричних досліджень у психології». – К.: Гнозис, 2014. – С. 368–376.

20. Попович О. М. До питання формування компетенцій майбутніх вихователів, які організовують конструктивну діяльність дітей / О. М. Попович // Зб. тез доп. ХІХ щорічної наук.-практ. конф. викладачів, аспірантів, співробітників та студентів «Актуальні аспекти та перспективи сучасної освіти і науки, Мукачево, 15 трав. 2014 р. Секція. Актуальні проблеми дошкільної освіти: інноваційні шляхи їх вирішення. – Мукачево, 2014. – С. 81–83.

21. Попович О. М. Структура та зміст пізнавальних компетенцій майбутніх педагогів для організації конструктивної діяльності дітей старшого дошкільного віку / О. М. Попович // Модернізація змісту дошкільної освіти в контексті сучасних вимірів : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., Хмельницький, 29 верес. 2014 р. – Хмельницький, 2014. – С. 192–195.

22. Попович О. М. Структура підготовки майбутніх вихователів до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку / О. М. Попович // Актуальні проблеми наукового й освітнього простору в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : зб. тез доп. за матеріалами Міжнар. наук.-практ. конф., Мукачево, 14–15 трав. 2015 р. – Мукачево, 2015. – Т. 1. – С. 226–228.

23. Ворожбіт-Горбатюк В. В. Компоненти готовності майбутніх вихователів до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку / В. В. Ворожбіт-Горбатюк, О. М. Попович // Наук. вісн. Мукачів. держ. ун-ту. Серія: Педагогіка та психологія. – Мукачево, 2015. – Вип. 2. – С. 37–41.

24. Попович О. М. Формування конструктивних навичок дошкільників у творчій спадщині Ф. Фребеля / О. М. Попович // «Ключові питання наукових досліджень у сфері педагогіки та психології у ХХІ ст.» : зб. тез. наук. робіт учасн. Міжнар. наук.-практ. конф., Львів, 29–30 січ. 2016 р. – Львів, 2016. – С. 84–86.

**Опубліковані праці, що додатково відображають
наукові результати дисертації**

25. Попович О. М. Організаційно-педагогічні умови формування ціннісного ставлення студентів до майбутньої педагогічної професії / О. М. Попович / Педагогічний альманах : зб. наук. пр. – Херсон, 2011. – Вип. 12, ч. 3. – С. 164–169.

26. Попович О. М. Культура зовнішнього вигляду вихователя / О. М. Попович // Вісн. Прикарпат. ун-ту. Серія: Педагогіка. – Івано-Франківськ, 2012. – Вип. 63–64. – С. 152–157.

27. Попович О. Моніторинг виховної діяльності куратора зі студентами академічної групи як умова конструктивного функціонування ВПНЗ / Попович О. // Професійна підготовка майбутнього педагога в умовах сучасної освітньої парадигми: монографія / За заг. ред. Г. В. Товканець. – К. : Кондор, 2015. – С. 202–208.

АНОТАЦІЇ

Попович О.М. Підготовка майбутніх вихователів до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Мукачівський державний університет, Міністерство освіти і науки України, Мукачево, 2017.

У дисертації з'ясовано значення та особливості конструктивної діяльності, її функції в загальному розвитку особистості; обґрунтовано комплекс педагогічних умов підготовки майбутніх вихователів до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку: формування в студентів мотиваційних установок на організацію конструктивної діяльності як засобу інтелектуального розвитку дитини-дошкільника; реалізація мисленнєво-діяльнісного підходу до організації навчально-пізнавальної діяльності з формування компетентностей здійснення конструктивної діяльності; забезпечення розвитку вмінь проектувати та організовувати конструктивно-освітнє середовище як засіб формування конструктивної діяльності дошкільника. Уточнено структуру, функції, форми, етапи конструктивної діяльності. Змодельовано процес реалізації педагогічних умов підготовки майбутніх вихователів до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку.

Ключові слова: конструктивна діяльність, підготовка майбутніх вихователів, педагогічні умови, готовність до організації конструктивної діяльності, дитина дошкільного віку.

Попович О.М. Подготовка будущих воспитателей к организации конструктивной деятельности детей дошкольного возраста. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. – Мукачевский государственный университет, Министерство образования и науки Украины, Мукачево, 2017.

В диссертации установлены значение и особенности конструктивной деятельности, ее функции в общем развитии личности; обоснован комплекс педагогических условий подготовки будущих воспитателей к организации конструктивной деятельности детей дошкольного возраста: формирование мотивационных установок на организацию конструктивной деятельности как средства интеллектуального развития ребенка-дошкольника; реализация мыслительно-деятельностного подхода к организации учебно-познавательной деятельности по формированию компетентностей осуществления конструктивной деятельности; обеспечение развития умений проектировать и организовывать конструктивно-образовательную среду как средство формирования конструктивной деятельности дошкольника. Уточнены структура, функции, формы, этапы конструктивной деятельности. Смоделирован процесс реализации педагогических условий подготовки будущих воспитателей к организации конструктивной деятельности детей дошкольного возраста.

Ключевые слова: конструктивная деятельность, подготовка будущих воспитателей, педагогические условия, готовность к организации конструктивной деятельности, ребенок дошкольного возраста.

Popovich O. M. The model of training of future educators to the organization of constructive activity of preschool children — Manuscript.

Scientific thesis for the Degree of the Candidate of Pedagogical Sciences in the speciality 13.00.04 – Theory and Methodology of Professional Education. — Mukachevo State University, Ministry of education and science of Ukraine, Mukachevo, 2017.

The development of modern child as a person provides maximum realization of its own activity, independence, initiative, desire to choose its own ways and means to achieve goals, intentions, to realize its own needs and interests. However, the study of pedagogical facts indicating that tough conditionality of preschool education and educational influences leads to simply formation of constructive skills. A common fact in preschool practice is a "constructive formation of skills." This creates to execute adult regulations and causes to the formation of uniform forms of consciousness and behavior of preschoolers. To encourage the child to constructive activities it is necessary to trust its natural inclination discretion, to synthesize its own life experiences to rely on its own experience. This inclusion of individual experience of preschoolers in the process of knowledge makes its own developmental favorable for disclosure of internal potential.

The meaning and features of constructive activity, its function in the overall development of personality has been clarified in the thesis; the complex of pedagogical conditions of future educators preparation to the constructive activity of preschool children, in particular, the formation of their motivational systems for the constructive activity organization as a means of intellectual development of

preschool child; implementation of mental-activity approach to teaching and learning of competencies to build constructive implementation activities; providing the development of skills to design and organize constructive and educational environment as a form of constructive activity of preschooler have been grounded.

Constructive engagement activities as emotional and motivational, cognitive and semantic and action-converting components as an integral component of professional training and professional competence of the educator has been considered, because it is aimed at model formation of teaching and learning activities, which is based on the idea of a systematic and holistic approaches to the organization of educational process as a process of solving systems of various educational problems. Working on tasks that require theoretical and methodological analysis, diagnostics, goal-setting, forecasting, planning and reflection forms a constructive skills of future teacher educator.

The expediency of using criteria and its performance has been theoretically grounded, such criteria as: value and trust, involving respondents understanding the goals and objectives of educational activities, the importance of pedagogical knowledge, presence of psychological installation on vocational and educational improvement towards the formation of constructive skills, experience of organization the constructive activity of preschool children; cognitive, providing constructive possession of skills, to build and to propel logically complete educational system (integrated planning educational objectives, content justified the selection of the educational process, the optimal choice of methods, forms and means of its organization); to transform the objective content of the learning process in teaching specific task; reflexive-adjustment requiring a high level of teacher respondents reflection, and in particular of skills introspection of constructive activity to fix the results and its subsequent reevaluation.

The structure of constructive activity as the unity of motivational, operational and dynamic and effective components, functions (cognitive, productive); forms (constructing the model, model specific conditions, frame by simple drawings and visual schemes plan, a specific topic, "free" design); stages of constructive activities (development the tree of objectives, development the programs of implementation the objectives, tactics and general purposes, according to the model and the tree of objectives) has been clarified in the study.

The process of implementing pedagogical conditions of preparation of future educators to the constructive activity of preschool children as a synthesis target, informational and procedural components has been simulated. The model reflects the relationship components: specific principles, contents (discipline psychological and pedagogical cycle, special seminars, process maps, instructional designers sessions, innovative projects), methods (solution of pedagogical situations, formation the tree of objectives, studying incidents, original stories of teaching practice, game-staging methods of incident, case-audience, construct and controversy, forms and methods of training (micro teaching, creating material carriers constructive and projective activities, presentation, materials for the design and modeling

of verbal and text cards, varieties of construct) and as criteria (value-target, cognitive, reflexive and remedial) and indicators to determine the level of future educators for organization of constructive activity of preschool children.

Experimentally proved the theoretical position that developed in the thesis pedagogical conditions promoting formation of students' readiness for organization of constructive activity of preschool children.

Keywords: constructive activities, training of future educators, pedagogical conditions, readiness for organization of constructive activity, the child of preschool age.

Підписано до друку 13.03.2017 р.

Формат 60x84/16.

Папір друк. Друк офсетний.

Ум. друк. арк. 0,9. Обл.-вид. арк. 0,9.

Наклад 100 прим. Зам. № 01/16/2-7

Віддруковано у видавничому центрі "Вектор"

46018, м. Тернопіль, вул. Львівська, 12,

Тел. 8 (0352) 40-08-12

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників

і розповсюджувачів видавничої продукції

серія ТР № 46 від 07 березня 2013р.

ФО Осадца Ю.В.